

Förbundsstaben
Marie Caldenby
031-335 27 02
marie.caldenby@rsgbg.se

Datum
2019-05-08

Diarienummer
0126/19-018

Er beteckning
Ju2019/00404/L4

Remissyttrande till Regeringskansliet, Justitiedepartementet angående SOU 2019:7 Skogsbränderna sommaren 2018

RSG:s yttrande

RSG yttrar sig härmed över betänkandet av 2018 års skogsbrandsutredning, SOU 2019:7 Skogsbränderna 2018. RSG:s remissyttrande följer utredningens struktur i rubriker och synpunkter lämnas nedan.

Sammanfattning

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, nedan kallad RSG, motsätter sig utredningens författningsförslag avseende förslaget om möjlighet till delvis övertagande av viss räddningsinsats vid kommunal räddningstjänst. I övrigt instämmer RSG i allt väsentligt i utredningens förslag. RSG lämnar kommentarer gällande förslagen om framtida kommunal förmåga rörande brandriskvärdering samt förslaget om översyn av MSB:s förstärkningsresurs. Vad avser bedömning av kommunikation och information till allmänheten lämnas några synpunkter.

Avsnitt 19. Bedömning av kommunikation och information

19.1 Information som lämnades till allmänheten och media

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) hade i uppdrag att samordna kommunikation till allmänhet och media. Det stora kommunikationsarbetet till allmänheten och media skedde dock primärt genom bemanning via Criscom. Samordningen under arbetet med skogsbränderna skedde alltså genom Criscom – vars insatser inte omnämns i detta kapitel. Det är en brist.

MSB:s presskonferenser från Stockholm omnämns dock, men dessa kan knappast anses vara en i tidigt skede avgörande och relevant kommunikation till allmänhet och media – till skillnad från de press- och mediainsatser som genomfördes i t ex Ljusdal.

RSG delar i stort utrednings bedömning, men vill lämna följande kommentarer.

RSG anser att det finns anledning att ytterligare utreda behovet av kopplingar mellan det kommunikationsarbete som skedde från MSB och det arbete som genomfördes lokalt i kommunerna.

De slutsatser som utredningen drar kring kommunikation av eldningsförbudet ställer RSG sig bakom.

RSG föreslår därför utredningen att ge MSB i uppdrag att tydliggöra kommunikationsfunktionens roll i den "operativa organisation och beredskapsorganisation" som MSB är (kapitel 13:1).

Avsnitt 20. Slutsatser

20.3 Utredningens övriga förslag

När det gäller de rekommendationer som lämnas under avsnitt 20.3 vill RSG avge följande synpunkter.

Avseende s 286, första punkten.

"Den information om risk för skogsbränder som finns att tillgå är väl utvecklad. De kommunala räddningstjänsterna ska ha en systematisk bevakning av skogsbrandsriskerna och beredskap för hur riskerna ska mötas. MSB kan uppmärksamma detta i de av Räddningstjänstutredningen föreslagna föreskrifterna för hur de kommunala handlingsprogrammen ska struktureras. Det är rimligt att den kompetensen och den funktionen finns i de framtida utbyggda systemledningarna."

RSG anser att MSB bör verka för att kommunerna uppnår ett mer enhetligt sätt att värdera och modellera brandrisk i skog och mark.

RSG föreslår att MSB ges i uppdrag att ansvara för att ett gemensamt analys- och modelleringsverktyg tas fram och finns tillgängligt, för att exempelvis prognostisera brandbeteende i skog och mark. Systemet föreslås komplettera dagens brandriskprognoser för att ge stöd för bedömning av t.ex. spridningshastighet på karta i GIS-miljö. Detta skulle kunna skapa enhetligare bedömningar både under räddningsinsats, men även i ett förebyggande skede vid bedömning av behovet av eldningsförbud.

Avseende s 287, första punkten.

"MSB ska nationellt se över och tillgodose tillgången på personal för förstärkningsresursen med räddningsledarbehörighet och annan ledningspersonal som är utbildade och övade i skogsbrandsbekämpning samt koordinera dessa vid omfattande skogsbränder."

RSG anser att detta är rätt riktning men att förslaget inte fullt ut möter räddningstjänstens behov av stöd i dessa situationer. RSG föreslår att nationella, specialiserade och särskilt utbildade förstärkningsresurser skapas, för att verka nationellt och internationellt. Att enbart förstärka befintlig resurs med räddningsledarbehörighet och annan ledningspersonal räcker inte. Dessa resurser behöver ha en tillgång till och kunskap i ett bredare metodval, än vad den enskilda räddningstjänsten kan erbjuda eller hålla personal utbildade för. Resursen behöver kunna ha en bred "verktygslåda" och en hög förmåga att kunna göra väl avvägda metodval. Resursen behöver kunna verka både som enskild skadeavhjälpande resurs och som metodförstärkning till befintlig organisation för räddningstjänst. Liknande resurser finns i flertalet europeiska länder och bör kunna finnas även i Sverige.

Resursen skulle då också kunna finnas tillgänglig som resurs inom EU:s beredskapsorganisation.

Avsnitt 21. Förslag till ändringar i Räddningstjänstutredningens förslag

21.1 Statligt övertagande av kommunal räddningstjänst – förslag om möjlighet till delvis övertagande

RSG motsätter sig förslaget. Skälen härför är följande.

Statligt övertagande av kommunal räddningstjänst

Vid ett statligt övertagande förändras enbart en liten del av ansvaret för samhällets totala hantering av händelser eftersom endast styrningen av kommunal räddningstjänst berörs, exempelvis övrig kommunal verksamhet eller sjukvård berörs inte. Om endast räddningsinsatsen och inte ansvaret för hela räddningstjänstverksamheten tas över, blir det en ännu mindre del som berör räddningsinsatsen i en given situation. Den övertagna räddningsinsatsen kommer att hanteras av en aktör som inte har några egna räddningstjänstresurser och som har att samverka med den ordinarie kommunala räddningstjänsten i den kommun där även olyckan, som är grunden för övertagandet, finns. Det blir en inbyggd otydlighet ansvarsmässigt då övriga räddningsinsatser och beredskap hanteras av en annan aktör än den som ansvarar för hanteringen av den stora insatsen. Det är en rimlig utgångspunkt att ett övertagande också behöver innehålla ett övertagande av ansvaret att i den berörda kommunen/kommunerna väga av resurser och förmågor mellan olika behov. Det är viktigt att utvecklingen av ledningssystem (se 7.4 i SOU 2018:54) leder till att händelser som sker kan innebära att ordinarie arbetssätt kan fungera i dessa system, dvs att "berörda kommuner" vid en händelse ska ses i vid mening där även andra resursberörda kommuner ingår. Med resursberörda kommuner avses här, förutom de som berörs av skadeförloppet, även de kommuner vars räddningstjänstresurser tas i anspråk för räddningsinsatsen.

Resurshantering

En gränsdragningsproblematik kopplat till resurshantering kommer att uppstå mellan den aktuella organisationen för räddningstjänst och en statlig räddningsledare. Den ordinarie räddningschefens ansvar att hålla resurser för räddningsinsatser och beredskap kommer att komma i konflikt med ambitionen och räddningsledarens ansvar för att effektivt hantera den aktuella olyckan. I ett sådant fall behöver en tydlig ordning skapas för på vilka sätt som en räddningsledare kan begära resurser från kommuner och vem som då ansvarar för helheten i systemledningen. Även en geografisk gränsdragningsproblematik finns när nya bränder uppstår i närheten av en eventuell räddningsinsats som leds i statlig regi.

Hantering av systemledning för att bedriva kommunal räddningstjänst

Hantering av de senaste årens skogsbränder har inneburit att det uttrycks att man delegerat ansvaret för övriga räddningsinsatser åter till kommunerna. Här kan det finnas en sammanblandning av ansvaret avseende aktör (länsstyrelsen) respektive den praktiska tillämpningen av att ordinarie befattningshavare kan behövas för ordinarie hantering med utgångspunkt i bland annat lokalkunskap. Det är vid

övertagande fullt möjligt och därtill lämpligt för den övertagande myndigheten att avdela personal för att den övriga räddningstjänstverksamheten ska kunna fungera enligt ordinarie utgångspunkter. Den övertagande myndigheten bör ta huvudansvaret för den övergripande beredskapshandlingen och insatsproduktion, detta måste även gälla när det uppstår samtidiga och allvarliga händelser med tydliga prioriteringsbehov. Utredningens förslag om delvis övertagande passar inte in i ett modernt sätt att leda kommunal räddningstjänst genom systemledning. Ett delvis övertagande skapar onödiga oklarheter mellan den befintliga systemledningen och statens räddningsledare som i praktiken agerar utanför befintliga ledningssystem.

RSG delar inte utredarens slutsatser kring att denna problematik kan lösas via samordning mellan en statlig räddningsledare och den för området geografiskt ansvariga systemledningen. Den sedan tidigare förslagna utvecklingen av den övergripande ledningen (systemledning) av kommunal räddningstjänst syftar till att stärka förmågan att hantera samtidiga räddningsinsatser. Förslaget om delvis övertagande harmonierar inte med detta generella förslag i räddningstjänstutredningen (2018:54) utan riskerar i stället att få motsatt effekt.

RSG anser att staten istället borde utveckla sin förmåga att stödja system, såväl stora som små, genom att ha kompetens och resurser att leda eller stödja i de befintliga systemen av kommunala resurser. Staten borde inledningsvis ha en förmåga att stödja i flera steg, dvs kunna anpassa stödet efter behovet i den aktuella kommunen/räddningstjänsten. Det sista steget i en sådan flerstegsmodell eller trappa blir att ta över ansvaret för den kommunala organisationen för räddningstjänst. I utredningens avsnitt 10.4.2 om förstärkningsresurser stödjer MSB detta resonemang. Föreliggande resonemang om delvis övertagande anser RSG går tvärt emot en anpassning till större ledningssystem.

Enligt RSG:s uppfattning belyser inte utredaren tillräckligt vad som ligger till grund för att ändra tidigare förslag enligt utredningen (2018:54). Att basera framtida lösning på endast hanteringsmodell för hur insatsledning skett vid två tidigare tillfällen (se SOU 2019:7 sid. 293 ff), upplevs inte tillräckligt. Det förefaller oklart vad som förbättrar förslaget med den nya skrivningen. RSG anser inte att nuvarande skrivning med ett övertagande av hela ansvaret hindrar staten att organisera hanteringen på lämpligt sätt. RSG tycker att detta område behöver belysas tydligare innan förslag om delvis övertagande eventuellt tas vidare.

I sitt remissvar till räddningstjänstutredningen avseende statligt övertagande uttryckte RSG synpunkter enligt följande:

”10.3 Statligt övertagande av kommunal räddningstjänst förändras

RSG instämmer i förslaget med följande tillägg. RSG vill i enlighet med utredningen peka på bedömningen att det alltså bör vara räddningstjänsten (enligt 1 kap 2 § LSO) i dess helhet som övertas. För att ett övertagande av räddningstjänstverksamheten ska fungera som avsett med prioritering av resurser av den övertagande myndigheten bör räddningstjänstverksamheten övertas för alla kommuner som har en sådan nära gemensam operativ samverkan att det kan sägas ha

ett gemensamt ledningssystem. RSG instämmer i att förutsättningarna för övertagandet bör regleras i lag. Vad det är som staten tar över behöver förtydligas. Av utredningen går inte att utläsa om övertagandet även omfattar exempelvis ett övertagande av arbetsmiljöansvaret, ekonomiska resurser och prioriteringar, facklig samverkan, teknisk service och materiel.

Vidare bör det förtydligas att MSB vid ett övertagande, utöver resurser och befintliga strukturer i det system som tas över, även i dessa särskilda fall bör ha befogenheter att nyttja länsstyrelsens personella resurser och/eller kunna ge särskilda uppdrag till berörd(a) länsstyrelse(r) utan att regeringen ska ta beslut.”

21.2 Stärkt roll för MSB när det gäller att vid allvarliga olyckor begära stöd samt att inrikta och prioritera tillgängliga resurser vid olyckor

RSG instämmer i huvudsak med utredningens förslag men vill ge följande kommentarer.

I grunden anser RSG att en förmåga att inrikta och prioritera över större geografiska områden är en bra och viktig utveckling för Sverige, inte minst med hänsyn tagen till frågor om höjd beredskap och totalförsvar. Det är dock angeläget att hitta tydliga avgränsningar gällande vilka områden som avses och hur gränsdragningar mot det kommunala ansvaret, enligt exempelvis LSO ska ske. RSG anser att det är rätt att MSB får ett eventuellt framtida uppdrag. Länsstyrelsen kan med fördel ingå i och vara en del av statens inriktnings- och prioriteringsfunktion, IPF.

21.3 Kommunernas självrisk

RSG instämmer i utredningens förslag.

21.4 Ikraftträdande

RSG instämmer i utredningens förslag.

I detta ärende har förbundsdirektör Lars Klevenparr beslutat. Förbundsjurist Marie Caldenby och verksamhetsstrateg Per Nyqvist har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Kristina Lindfeldt, stf räddningschef Erik Cedergårdh, kommunikationschef Jeanette Karlström samt enhetschef Daniel Gillesén deltagit.

Lars Klevenparr

Marie Caldenby

Yttrandet har upprättats på delegation enligt punkt 8.9.1 i RSG:s delegationsordning.